

USTAVNI SUD CRNE GORE

**PREGLED
RADA USTAVNOG SUDA
U 2011. GODINI**

SADRŽAJ

Uvodne napomene.....	3
I Rad Ustavnog suda u 2011. godini.....	4
II Opšti i pojedinačni akti Ustavnog suda.....	6
III Rješavanje predmeta iz ustavnosudske nadležnosti	
1. Postupak za ocjenu ustavnosti i zakonitosti opštih akata.....	7
2. Postupak za rješavanje sukoba nadležnosti.....	15
3. Postupak po ustavnoj žalbi.....	15
IV Metodi i oblici rada Ustavnog suda.....	19
V Javnost rada.....	22
VI Stručno usavršavanje.....	24
VII Međunarodno pravna saradnja.....	25
VIII Zaključne ocjene.....	29

UVODNE NAPOMENE

Pregled rada Ustavnog suda pripremljen je na osnovu odredaba člana 17 stav 2 alineja 2 i člana 104 Poslovnika Ustavnog suda Crne Gore (»Službeni list Crne Gore«, br. 33/09), i sadrži podatke: o broju primljenih i riješenih predmeta, vrsti predmeta i načinu odlučivanja, radu stalnih i povremenih tijela i Službe, međunarodnoj i drugoj saradnji, stručnom usavršavanju i drugim aktivnostima Suda u 2011. godini.

Funkcionisanje i rad Suda u 2011. godini obilježio je dalji trend rasta ustavnosudskih predmeta, naročito ustavnih žalbi, dok se broj predmeta iz oblasti normative kontrole kretao na nivou prethodnih godina.

Široka dostupnost ustavne žalbe, kao posebnog pravnog sredstva za zaštitu osnovnih ljudskih prava i sloboda, obilježila je rad Suda u 2011. godini, na što ukazuju podaci o broju izjavljenih i riješenih žalbi pred Ustavnim sudom. U odnosu na 2007. godinu, kada je uveden institut ustavne žalbe u 2011. godini, zabilježen je porast broja predmeta po ustavnoj žalbi za 4400%.

Ustavni sud je u 2011. godini, u okviru nadležnosti propisane Ustavom Crne Gore, imao u radu ukupno 1376 predmeta od kojih je konačno riješio 574 predmeta, što u odnosu na prethodnu godinu predstavlja povećanje za 16%, a u odnosu na 2009. godinu, za 223%. To ukazuje na izuzetnu opterećenost Suda imajući u vidu činjenicu da još nijesu zadovoljeni svi neophodni uslovi za rad Suda, a kao najvažniji nedovoljan broj ustavnosudskih savjetnika i drugih službenika i namještenika.

Nastavak saradnje sa ustavnim sudovima, na regionalnom i međunarodnom nivou, sa međunarodnim organizacijama koje se bave zaštitom ljudskih prava i sloboda doprinijela je razmjeni iskustava o pitanjima iz ustavnosudske nadležnosti i afirmaciji ne samo Suda, nego i države Crne Gore.

Sud je i u ovoj godini nastavio da obezbjeđuje javnost rada, kontinuiranim i blagovremenim obavještavanjem o aktivnostima Suda u okviru svojih mogućnosti.

Podaci iz izvještajnog perioda ukazuju da je rad Suda bio prevashodno usmjeren na odlučivanje po ustavnim žalbama, ocjenu saglasnosti zakona, ustavnosti i zakonitosti drugih propisa i rješavanju sukoba nadležnosti¹.

¹ Pregled rada je usvojen na sjednici Suda od 15. marta 2012. godine

RAD USTAVNOG SUDA U 2011. GODINI

U izveštajnom periodu Ustavni sud je primio ukupno **840** predmeta, od čega **120 predmeta** iz oblasti normativne kontrole i predloga za rješavanje sukoba nadležnosti (U-I – **39**, U-II – **77**, U-V – **4**), odnosno 14,29% i **720 ustavnih žalbi**, odnosno 85,71%.

Ukupnom broju primljenih predmeta u 2011. godini, iz ranijih godina prenešena su 536 predmeta iz 2007., 2008., 2009. i 2010. godine, tako da je Ustavni sud u prethodnoj godini imao u radu ukupno **1376** predmeta.

Pored toga, u 2011. godini primljena su **32** podneska građana zavedena u ustavnosudski registar pod oznakom »R«, koja se odnose na pitanja o kojima Sud ne vodi postupak.

U odnosu na podatke iz Pregleda rada za 2010. godinu, prema kome je u toku te kalendarske godine primljeno **756** predmeta, u 2011. godini (u kojoj je primljeno 840 predmeta) zabilježen je rast od 11,11%, odnosno rast za 605,89% u odnosu na 2007. godinu.

Što se tiče strukture primljenih predmeta u 2011. godini, evidentno je da je broj predmeta kojima se traži zaštita ljudskih sloboda i prava putem ustavne žalbe povećan za 27,66% u odnosu na 2010. godinu, odnosno 4400% u odnosu na 2007. godinu kada je uveden institut ustavne žalbe.

U izvještajnom periodu Ustavni sud je održao **21** redovnu sjednicu, na kojima je razmatrao **574** predmeta (**94** iz oblasti normativne kontrole, **5** sukoba nadležnosti i **475** ustavnih žalbi), od kojih je konačno riješeno **567** predmeta, a u sedam predmeta je donijeto rješenje o pokretanju postupka.

Navedeni podaci pokazuju da je u 2011. godini povećan broj riješenih predmeta za 16,4%, u odnosu na broj riješenih predmeta iz 2010. godine, odnosno 223,03% u odnosu na 2009. godinu.

Na kraju 2011. godine ostalo je nezavršenih predmeta **790** (nakon spajanja) što u procentu iznosi 57,41%. Od tih predmeta su **10** iz 2008. godine, **12** iz 2009. godine, **167** iz 2010. godine i **581** iz 2011. godine. Struktura nezavršenih predmeta je sljedeća: **143** iz oblasti normativne kontrole, jedan sukob nadležnosti i **646** ustavnih žalbi.

Nakon spajanja i razdvajanja predmeta, radi vođenja jedinstvenog postupka i odlučivanja, u riješenim predmetima u 2011. godini, donijeto je: **270 odluka** i **305 rješenja**.

O pitanjima iz svoje nadležnosti, utvrđene Ustavom Crne Gore, Ustavni sud je donio sljedeće odluke i rješenja:

- U postupku ocjene saglasnosti zakona sa Ustavom i potvrđenim i objavljenim međunarodnim ugovorima i ocjene saglasnosti drugih propisa i opštih akata sa Ustavom i zakonom (U-I i U-II): **16** odluka i **78** rješenja (ukupno: **94**), od kojih je **14** odluka o utvrđivanju neustavnosti i nezakonnosti osporenih akata, **2** odluke o odbijanju predloga za utvrđivanje neustavnosti i nezakonnosti, **22** rješenja o ne prihvatanju inicijative za pokretanje postupka za ocjenu ustavnosti i zakonitosti, **44** rješenja o odbacivanju podnesaka, **5** rješenja o obustavljanju postupka i **7** rješenja o pokretanju postupka.

- U postupku odlučivanja po ustavnoj žalbi (Už-III): **253** odluke i **222** rješenja (ukupno **575**), od kojih su **16** odluka o usvajanju ustavne žalbe, **237** odluka o odbijanju ustavne žalbe, **219** rješenja o odbacivanju ustavne žalbe i **3** rješenja o obustavljanju postupka po ustavnoj žalbi.

- U postupku odlučivanja o sukobu nadležnosti (U-V): **5** rješenja, od kojih su **4** o odbacivanju predloga za rješavanje sukoba nadležnosti i **1** rješenje o obustavljanju tog postupka.

- U 21 »R« podnesak građana koji se, saglasno odredbi člana 38 Poslovnika Ustavnog suda, odnose na pitanja o kojima Ustavni sud ne vodi postupak (razne predstavke i pritužbe građana na rad Ustavnog suda i drugih državnih organa, zahtjevi za pomoć različitog sadržaja, pisma građana u kojima se iznose njihovi stavovi o raznim pitanjima, zahtjevi za stručnu pomoć ili pravni savjeti i dr.), Sud je odgovorio odgovarajućim dopisom.

II

OPŠTI I POJEDINAČNI AKTI USTAVNOG SUDA

Ustavni sud je u 2011. godini radio na pripremi i donošenju opštih i pojedinačnih akata, na osnovu Zakona o Ustavnom sudu Crne Gore i drugih propisa. Sud je donio sljedeća akta: Odluku o određivanju sudije koji zamjenjuje predsjednika Suda; Odluku o raspoređivanju zvanja ustavno-sudski savjetnik u platne razrede; Odluku o izmjeni Odluke o sastavu Redakcione komisije; Odluku o obrazovanju Komisije za ispitivanje procesnih pretpostavki u postupku odlučivanja o ustavnim žalbama; Odluku o izmjeni Odluke o sastavu Komisije za praćenje pojava od interesa za ostvarivanje ustavnosti i zakonitosti; Pravilnik o načinu odobravanja službenih putovanja i obračunu troškova; Pravilnik o načinu korišćenja i upotrebi službenih automobila; Odluku o korišćenju sredstava za reprezentaciju; Odluku o dodjeli službenih mobilnih telefona i priznavanju troškova njihovog korišćenja; Odluku o obrazovanju Vijeća za odlučivanje o pritvorskim predmetima; Odluku o prijemu stranaka u Ustavnom sud i Odluku o radnom vremenu u Ustavnom sudu Crne Gore.

III

RJEŠAVANJE PREDMETA IZ USTAVNOSUDSKE NADLEŽNOSTI

1. Postupak za ocjenu ustavnosti i zakonitosti opštih akata

U okviru osnovne nadležnosti Ustavnog suda utvrđene odredbama člana 149 stav 1 tač. 1 i 2 i stav 2 Ustava, Sud je rješavao predmete u kojima je osporavana ustavnost zakona, ustavnost i zakonitost akata Vlade i drugih organa državne uprave, opštih akata organa lokalne samouprave, akata javnih preduzeća, privrednih društava i drugih subjekata.

Ocjena ustavnosti i zakonitosti po vrsti osporenih akata

- Zakoni i drugi akti Skupštine

Ustavni sud je u prethodnoj godini razmatrao ustavnost pojedinih odredaba zakona u **24** predmeta. U ovim predmetima Sud je donio je **2** odluke o utvrđivanju neustavnosti zakona, **2** odluke o odbijanju predloga za utvrđivanje neustavnosti zakona, jedno rješenje o obustavljanju postupka, **12** rješenja o ne prihvatanju inicijative i **7** rješenja o odbacivanju inicijative.

U dva predmeta Sud je donio odluke kojima je utvrdio da odredbe člana 115 stav 4 Zakona o državnim službenicima i namještenicima (»Službeni list Crne Gore«, br. 50/08, 86/09 i 49/10) i odredbe čl. 65 i 67 Zakona o kulturi (»Službeni list Crne Gore«, br. 49/08) nijesu u saglasnosti sa Ustavom Crne Gore i prestaju da važe danom objavljivanja ovih odluka².

U dva predmeta Sud je donio odluku o odbijanju predloga za utvrđivanje neustavnosti odredbe člana 11 stav 1 Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju (»Službeni list Republike Crne Gore«, br. 64/02, 31/05, 49/07 i »Službeni list Crne Gore«, br. 45/10) i Zakona o izmjenama i dopunama Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju (»Službeni list Crne Gore«, br. 45/10)³.

Sud je obustavio postupak za ocjenu ustavnosti odredbe člana 5 stav 1 u dijelu koji glasi »...etnička pripadnost...maternji jezik (kao prvi jezik koji se govorio u ranom djetinjstvu)...« Zakona o popisu stanovništva, domaćinstava i stanova u 2011.godinu (»Službeni list Crne Gore«, br. 41/10)⁴.

² Odluke o utvrđivanju u predmetima: U-I br. 17/10 (»Sl.list Crne Gore«, br. 50/11) i U.br. 135/08 i 136/08 (»Sl.list Crne Gore«, br. 16/11).

³ Odluke o odbijanju u predmetima: U-I br. 27/10, 30/10 i 34/10 (»Sl.list Crne Gore«, br. 23/11) i U-I br. 31/10 (»Sl.list Crne Gore«, br. 12/11).

⁴ Rješenje o obustavi postupka: U-Ibr. 26/10, od 24.02.2011.godine

Ustavni sud **nije prihvatio inicijative** za pokretanje postupka za ocjenu ustavnosti osporenih odredaba zakona u **12** predmeta i to: odredbe člana 8b Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o povraćaju oduzetih imovinskih prava i obeštećenju (»Službeni list Republike Crne Gore«, br. 46/07); odredbe člana 64 stav 2 Zakona o odgovornosti pravnih lica za krivična djela (»Službeni list Republike Crne Gore«, br. 2/07); odredaba čl. 3, 6 i 12 Zakona o obaveznom osiguranju u saobraćaju (»Službeni list Republike Crne Gore«, br. 46/07); odredbe člana 21 stav 1 i člana 28 Zakona o popisu stanovništva, domaćinstava i stanova u 2011. godini (»Službeni list Crne Gore«, br. 41/10, 44/10 i 75/10); odredba člana 5 Zakona o reprezentativnosti sindikata (»Službeni list Crne Gore«, br. 26/10); odredba člana 75 Zakona o advokaturi (»Službeni list Republike Crne Gore«, br. 79/06); odredba člana 27 stav 1 Zakona o povraćaju oduzetih imovinskih prava i obeštećenju (»Službeni list Republike Crne Gore«, br. 21/04 i 49/07); odredbe člana 7 stav 4 Zakona o obaveznom osiguranju u saobraćaju (»Službeni list Republike Crne Gore«, br. 46/07); odredbe člana 16 stav 2 Zakona o zdravstvenom osiguranju (»Službeni list Republike Crne Gore«, br. 39/04); odredbe člana 8 stav 2 Zakona o povraćaju oduzetih imovinskih prava i obeštećenju (»Službeni list Republike Crne Gore«, br. 21/04, 49/07 i 60/07); odredaba člana 1 i člana 4 stav 12 Zakona o državnoj imovini (»Službeni list Crne Gore«, br. 21/09) i odredbe člana 3 Zakona o sudskim taksama (»Službeni list Republike Crne Gore«, br. 76/05)⁵.

U 7 predmeta donijeta su procesna **rješenja o odbacivanju inicijativa** za pokretanje postupka za ocjenu ustavnosti sledećih zakona: odredbe člana 4 stav 1 u dijelu: »uredbom Vlade Republike Crne Gore« i stava 2 istog člana Zakona o prekršajima (»Službeni list Republike Crne Gore«, br. 25/94 i 48/99); odredbe člana 137a Zakona o visokom obrazovanju (»Službeni list Republike Crne Gore«, br. 60/03 i »Službeni list Crne Gore«, br. 45/10); odredbe člana 97 stav 4 Zakona o vojsci Crne Gore (»Službeni list Republike Crne Gore«, br. 88/09); odredbe člana 20 stav 1 Zakona o ugovorima o prevozu u željezničkom saobraćaju (»Službeni list SRJ«, br. 26/95); odredaba čl. 6 i 7 Zakona o etažnoj svojini (»Službeni list Republike Crne Gore«, br. 21/95); odredbe člana 42z i člana 42i Zakona o turističkim organizacijama (»Službeni list Republike Crne Gore«, br. 11/04) i pojedinih odredaba Zakona o turističkim organizacijama (»Službeni list Republike Crne Gore«, br. 11/04 i »Službeni list Crne Gore«, br. 46/07)⁶.

⁵ Rješenja o ne prihvatanju inicijative: U.br. 113/07, od 24.02.2011; U.br. 21/08, od 24.02.2011; U-I br. 12/09, od 10.03.2011; U-I br. 12/11, od 24.03.2011; U-I br. 39/10, od 8.12.2011; U.br. 105/07, od 7.04. 2011; U.br. 60/08 i 76/08, od 7.04. 2011; U.br. 45/09, od 12.07. 2011; U.br. 9/08, od 12.07. 2011; U.br. 117/08, od 25.10. 2011; U-I br. 5/09, od 24.11. 2011; U-I br. 1/11, od 24.11. 2011.

⁶ Rješenja o odbacivanju inicijative: U-I br. 19/10, od 22.09. 2011; U-I br. 7/11, od 24.11. 2011; U-I br. 24/10, od 10.02. 2011; U.br. 116/08, od 10.02. 2011; U-I br. 38/10, od 7.04. 2011; U-I br. 18/11, od 23.06. 2011; U-I br. 41/10, od 12.07. 2011.

- Uredbe i drugi akti Vlade

U 2 predmeta Ustavni sud je odlučivao o ustavnosti i zakonitosti akata Vlade, povodom kojih je donio: rješenje o pokretanju postupka i rješenje o ne prihvatanju inicijative i to:

- Rješenje kojim je pokrenuo postupak za ocjenu ustavnosti i zakonitosti Uredbe o vršenju podvodnih aktivnosti u vodama Republike Crne Gore («Službeni list Republike Crne Gore», br. 66/06), u predmetu U-II br. 10/10, od 26. januara 2011. godine i
- Rješenje o ne prihvatanju inicijative za pokretanje postupka za ocjenu ustavnosti i zakonitosti Odluke o kriterijumima za utvrđivanje uslova za sticanje crnogorskog državljanstva prijemom («Službeni list Crne Gore, br. 47/08, 80/08 i 30/10), u predmetu U-II br. 49/10, od 8. decembra 2011. godine.

- Propisi i drugi akti ministarstava, drugih državnih organa i regulatornih tijela

O propisima, odnosno aktima ministarstava, drugih državnih organa i regulatornih tijela Ustavni sud je odlučivao u 7 predmeta i donio 3 odluke o utvrđivanju neustavnosti i nezakonitosti, jedno rješenje o obustavljanju postupka i 3 rješenja o ne prihvatanju inicijative i to:

- Odluka kojom se utvrđuje da odredbe čl. 9 i 10 Pravilnika o korišćenju i naknadama za korišćenje putnog pojasa i drugog zemljišta koje pripada državnom putu («Službeni list Republike Crne Gore», br. 73/04), koji je donijelo Ministarstvo pomorstva i saobraćaja, nijesu u saglasnosti sa Ustavom i zakonom i prestaju da važe danom objavljivanja ove odluke, predmet U-II br. 15/10, od 10. februara 2011. godine („Sl.list Crne Gore“, br. 13/11);
- Odluka kojom se utvrđuje da odredba člana 15 stav 1 Pravilnika o rješavanju stambenih potreba u Ministarstvu odbrane, br. 801-3909/10, od 7. maja 2010. godine, nije u saglasnosti sa Ustavom i zakonom i prestaje da važi danom objavljivanja ove odluke, predmet U-II br. 40/10, od 26. januara 2011. godine („Sl.list Crne Gore“, br. 13/11);
- Odluka kojom je utvrđeno da odredbe člana 6 stav 2 tačka a) i stav 4 tačka a), člana 12 stav 2, u dijelu koji glasi: »varijabilnih i« st. 3, 4, 5, 6, 7 i 8, člana 15 stav 2, u dijelu koji glasi: »varijabilnih i« i st. 3, 4, 5 i 6 Pravilnika o tarifama za električnu energiju («Službeni list Republike Crne Gore», br. 47/2005, 50/2005, 42/2007 i »Službeni list Crne Gore«, br. 6/2007 i 54/2009), koji je donio Odbor Regulatorne agencije za energetiku, u vrijeme važenja, nijesu bile u saglasnosti sa Ustavom i zakonom, predmet U-II br. 29/10, od 10. februara 2011. godine, („Sl.list Crne Gore“, br. 13/11);
- Rješenje kojim je obustavljen postupak za ocjenu ustavnosti i zakonitosti Pravila o registraciji i korišćenju domena ispod nacionalnog internet domena Crne Gore »ME« («Službeni list Republike Crne Gore», br. 46/07), koji je donio Savjet za "ME domen", predmet U.br. 106/07, od 22. septembra 2011. godine;

- Rješenje kojim se ne prihvata inicijativa za pokretanje postupka za ocjenu ustavnosti i zakonitosti Pravilnika o rješavanju stambenih potreba zaposlenih Stručne službe Republičkog fonda za zdravstvo, koji je donio Savjet Republičkog fonda za zdravstvo, predmet U-II br. 26/09, 27/09 i 28/09, od 26. januara 2011. godine;
- Rješenje kojim se ne prihvata inicijativa za pokretanje postupka za ocjenu ustavnosti i zakonitosti odredaba člana 2 stav 2, člana 5 stav 3, člana 6 st. 6 i 7, člana 7 stav 5, člana 8 stav 4, člana 9 stav 4, člana 14 st. 5 i 6, člana 15 stav 2, člana 16 stav 4 i člana 17 stav 1 Pravilnika o jedinstvenim kriterijumima za utvrđivanje naknade nematerijalne i nekih vidova materijalne štete ("Službeni list Crne Gore", br. 35/09), koji je donio Savjet Agencije za nadzor osiguranja, u predmetu U.br. 17/10, od 13. oktobra 2011. godine i
- Rješenje kojim se ne prihvata inicijativa za pokretanje postupka za ocjenu ustavnosti i zakonitosti odredaba člana 2 stav 1 alineja 8, čl. 13, 15 i 16 Pravilnika o načinu, uslovima i dinamici uvođenja jedinstvenog evropskog telefonskog broja 112 za pozive u nevolji, kao i o kvalitetu usluge opsluživanja poziva upućenih na taj broj ("Službeni list Crne Gore", br. 64/09), koji je donijelo Ministarstvo saobraćaja, pomorstva i telekomunikacija, u saradnji sa Ministarstvom unutrašnjih poslova i javne uprave i odredaba čl. 10 i 12 Pravilnika o parametrima kvaliteta usluge, graničnim vrijednostima i metodama mjerenja parametara za korišćenje jedinstvenog evropskog broja 112 za pozive u nevolji ("Službeni list Crne Gore", br. 64/09), koji je donijelo Ministarstvo saobraćaja, pomorstva i telekomunikacija, predmet U-II br. 31/09, od 8. decembra 2011. godine.

- Propisi i opšti akti lokalne samouprave

O ustavnosti i zakonitosti akata lokalne samouprave Ustavni sud je odlučivao u 14 predmeta i donio 3 odluke kojima je utvrđena neustavnost i nezakonitost, 2 rješenja o obustavljanju postupka, 3 rješenja o pokretanju postupka i 6 rješenja o ne prihvatanju inicijativa.

Propisi i opšti akti lokalne samouprave o kojima je Sud odlučivao su iz sledećih oblasti:

a) Oblast poreza, životne sredine, turizma, zarada zaposlenih u organima lokalne samouprave, unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji zaposlenih u ovim organima

U okviru ovih oblasti Sud je donio sledeće odluke i rješenja:

- Odluka u predmetu U-II br. 42/10, od 7. aprila 2011. godine, kojom se utvrđuje da odredba člana 13 tačka 1 podtač. f Odluke o porezu na nepokretnosti («Službeni list Republike Crne Gore-opštinski propisi», br. 8/04, 30/05, 1/06 i »Službeni list Crne Gore-opštinski propisi«, br. 21/09), koju je donijela Skupština Opštine Pljevlja, nije u saglasnosti sa Ustavom Crne Gore i zakonom i prestaje da važi danom obavljanja ove odluke. Odluka je objavljena u („Sl.list Crne Gore“, br. 24/11);

- Odluka u predmetu U-II br. 48/10, od 10. februara 2011. godine, kojom se utvrđuje da Odluka o utvrđivanju posebne naknade za zaštitu i unaprjeđivanje životne sredine u skladu sa specifičnostima i potrebama Opštine Pljevlja («Službeni list Crne Gore – opštinski propisi», br. 15/10), koju je donijela Skupština opštine Pljevlja, nije u saglasnosti sa Ustavom i zakonom i prestaje da važi danom objavljivanja ove odluke. Odluka je objavljena u („Sl.list Crne Gore“, br. 13/11);
- Odluka u predmetu U-II br. 9/09, od 22. septembra 2011. godine, kojom se utvrđuje da odredba člana 6 Odluke o načinu i rokovima plaćanja turističke takse («Službeni list Crne Gore-opštinski propisi», br.22/08), koju je donio Sekretarijat za privredu, finansije, opštu upravu i društvene djelatnosti Opštine Žabljak, nije u saglasnosti sa Ustavom Crne Gore i zakonom i prestaje da važi danom objavljivanja ove odluke. Odluka je objavljena u („Sl.list Crne Gore“, br. 50/11);
- Rješenje u predmetu U-II br. 35/11, od 10. novembra 2011. godine, kojim se obustavlja postupak za ocjenu ustavnosti i zakonitosti odredbe člana 1, u dijelu koji glasi "i zarada sekretara Skupštine Glavnog grada - Podgorice" i člana 2 tačka 5, u dijelu koji glasi „Sekretar Skupštine – 10,39 %“ Odluke o zaradama i drugim primanjima lokalnih funkcionera i sekretara Skupštine Glavnog grada-Podgorice ("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 15/11), koju je donijela Skupština Glavnog grada – Podgorice;
- Rješenje u predmetu U-II br. 34/11, od 25. oktobra 2011. godine, kojim se obustavlja postupak za ocjenu ustavnosti i zakonitosti odredbe člana 7, u dijelu koji glasi "Pomoćnik starješine organa uprave, platni razred 3 i koeficijent 9,23" i člana 12 Odluke o zaradama i drugim primanjima službenika i namještenika Glavnog grada-Podgorice ("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 15/11), koju je donijela Skupština Glavnog grada – Podgorice;
- Rješenje u predmetu U-II br. 3/11, od 13. oktobra 2011. godine, kojim se ne prihvata inicijativa za pokretanje postupka za ocjenjivanje ustavnosti i zakonitosti odredbe člana 4 Odluke o lokalnim komunalnim taksama („Službeni list Republike Crne Gore – opštinski propisi“, br.3/07, 5/07 i „Službeni list Crne Gore – opštinski propisi“ br.13/10), koju je donijela Skupština opštine Žabljak, i Tarifnog broja 4 Tarife lokalnih komunalnih taksa, koja je sastavni dio ove odluke.

b) Komunalna djelatnost

U ovoj oblasti Sud je donio sljedeća rješenja:

- Rješenje u predmetu U-II br. 2/10, od 13. oktobra 2011. godine, kojim se pokreće postupak za ocjenu ustavnosti i zakonitosti odredbe člana 16 Odluke o javnim parkiralištima na teritoriji Glavnog grada – Podgorice ("Službeni list Crne Gore", - opštinski propisi br. 38/2009), koju je donijela Skupština Glavnog grada - Podgorice

- Rješenje u predmetu U-II br. 44/10, od 10. novembra 2011. godine, kojim se pokreće postupak za ocjenu ustavnosti i zakonitosti odredbe člana 38 stav 1 Odluke o snabdijevanju toplotnom energijom ("Službeni list Crne Gore-opštinski propisi" br.1/06), koju je donijela Skupština opštine Pljevlja.

c) Planiranje i izgradnja objekata

Odlučujući o aktima iz oblasti uređenja prostora i izgradnje objekata Ustavni sud je donio 5 rješenja o ne prihvatanju inicijative:

- Rješenje u predmetu U.br. 100/09, od 7. aprila 2011. godine, kojim se ne prihvata inicijativa za pokretanje postupka za ocjenu ustavnosti i zakonitosti Odluke o donošenju Detaljnog urbanističkog plana Lepetane («Službeni list Crne Gore – opštinski propisi», br. 12/07), koju je donijela Skupština opštine Tivat;
- Rješenje u predmetu U.br. 167/08, od 12. maja 2011. godine, kojim se ne prihvata inicijativa za pokretanje postupka za ocjenu ustavnosti i zakonitosti Odluke o donošenju Generalnog urbanističkog plana priobalnog pojasa opštine Budva za Sektor Budva-Bečići («Službeni list Crne Gore – opštinski propisi», br. 3/07), koju je donijela Skupština opštine Budva;
- Rješenje u predmetu U-II br. 67/10 i 7/11, od 12. maja 2011. godine, kojim se ne prihvata inicijativa za pokretanje postupka za ocjenu ustavnosti i zakonitosti čl. 2 i 5 Odluke o izmjenama i dopunama Detaljnog urbanističkog plana "Zagorič 3 i 4 – zona 2" («Službeni list Crne Gore – opštinski propisi», br. 19/09), koju je donijela Skupština Glavnog grada – Podgorice;
- Rješenje u predmetu U-II br. 63/10, od 24. marta 2011. godine, kojim se ne prihvata inicijativa za pokretanje postupka za ocjenu ustavnosti i zakonitosti Odluke o donošenju Detaljnog urbanističkog plana »Ilino« u Baru («Službeni list Crne Gore – opštinski propisi», br. 32/09), koju je donijela Skupština opštine Bar, na sjednici od 29. septembra 2009. godine i
- Rješenje u predmetu U-II br. 20/10, od 25. oktobra 2011. godine, kojim se ne prihvata inicijativa za pokretanje postupka za ocjenu ustavnosti i zakonitosti Odluke o donošenju Detaljnog urbanističkog plana "Dubovica I" («Službeni list Crne Gore – opštinski propisi», br. 25/09), koju je donijela Skupština opštine Budva.

- Akti privrednih društava, javnih ustanova, komora i drugih organizacija i kolektivni ugovori

U 2011. godini, Sud je odlučivao o 12 predmeta o opštim aktima javnih zdravstvenih ustanova, javnih preduzeća, privrednih društava, organizacije sindikata, kao i kolektivnih ugovora, među kojima su dominirala pitanja ostvarivanja prava na primarnu zdravstvenu zaštitu, uređivanje pitanja iz oblasti radnih odnosa, stambene oblasti, utvrđivanje naknada za rad advokata za odbrane po službenoj dužnosti i dr.

Odlučujući o tim aktima Sud je donio 6 odluka o utvrđivanju neustavnosti i nezakonitosti, 1 rješenje o obustavljanju postupka, 3 rješenja o ne prihvatanju inicijative i 3 rješenja o pokretanju postupka.

- Odluka u predmetu U.br. 8/08, od 12. jula 2011. godine, kojom se utvrđuje da Statut Javne zdravstvene ustanove Dom zdravlja – "Dr. Nika Labović"- Berane, br. 36/20 koji je donio Odbor direktora Doma zdravlja Berane 21. decembra 2007. godine nije u saglasnosti sa Ustavom Crne Gore i zakonom i prestaje da važi danom objavljivanja ove odluke. Odluka je objavljena u („*Službenom listu Crne Gore*“, br. 40/11);

- Odluka u predmetu U.br. 17/08, od 12. jula 2011. godine, kojom se utvrđuje da Statut Javne zdravstvene ustanove Dom zdravlja Nikšić, br. 106, od 16. januara 2008. godine, koji je donio Odbor direktora Doma zdravlja Nikšić; Statut Javne zdravstvene ustanove Dom zdravlja Bijelo Polje, br. 2001/1, od 19. decembra 2007. godine, koji je donio Odbor direktora Doma zdravlja Bijelo Polje i Statut Javne zdravstvene ustanove Dom zdravlja Rožaje, br. 770/2, od 20. avgusta 2007. godine, koji je donio Odbor direktora Doma zdravlja Rožaje, nijesu u saglasnosti sa Ustavom Crne Gore i zakonom i prestaju da važi danom objavljivanja ove odluke. Odluka je objavljena u („*Službenom listu Crne Gore*“, br. 40/11);

- Odluka u predmetu U.br. 13/08, od 12. jula 2011. godine, kojom se utvrđuje da Statut Javne zdravstvene ustanove Doma zdravlja – Kolašin, br. 16, koji je donio Odbor direktora Doma zdravlja – Kolašin, 16. januara 2008. godine, nije u saglasnosti sa Ustavom Crne Gore i zakonom i prestaje da važi danom objavljivanja ove odluke („*Službeni list Crne Gore*“, br. 40/11);

- Odluka u predmetu U.br. 12/08, od 22. septembra 2011. godine, kojom se utvrđuje da Statut Javne zdravstvene ustanove Dom zdravlja Bar, broj 6127, koji je donio Odbor direktora Doma zdravlja Bar 28. decembra 2007. godine, nije u saglasnosti sa Ustavom Crne Gore i zakonom i prestaje da važi danom objavljivanja ove odluke. Odluka je objavljena u („*Službenom listu Crne Gore*“, br. 50/11);

- Odluka u predmetu U.br. 14/08, od 22. septembra 2011. godine, kojom se utvrđuje da Statut Javne zdravstvene ustanove Dom zdravlja – Podgorica, br. 05/01- 203, od 17. januara 2008. godine koji je donio Odbor direktora Doma zdravlja – Podgorica, 11. januara 2008. godine, nije u saglasnosti sa Ustavom Crne Gore i zakonom i prestaje da važi danom objavljivanja ove odluke. Odluka je objavljena u („*Službenom listu Crne Gore*“, br. 50/11).

- Odluka u predmetu U-II br. 22/10, od 13. oktobra 2011. godine, kojom se utvrđuje da odredba člana 60 Pravilnika o rješavanju stambenih potreba zaposlenih, br. 313, koji je donio Upravni odbor Javnog preduzeća za stambeno-komunalnu djelatnost Žabljak, na sjednici od 2. juna 2007. godine, nije u saglasnosti sa Ustavom Crne Gore i zakonom i da prestaje da važi danom objavljivanja ove odluke. Odluka je objavljena u („*Službenom listu Crne Gore*“, br. 56/11).

- Rješenje u predmetu U-II br. 62/10, od 13. oktobra 2011. godine, kojim se obustavlja postupak za ocjenu ustavnosti i zakonitosti dijela odredbe člana 66 Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji sa sistematizacijom Društva sa ograničenom odgovornošću za prenos i emitovanje radio difuznih i drugih telekomunikacionih signala Podgorica, broj 0102-384, koji je donio Odbor direktora 23. februara 2010. godine;
- Rješenje u predmetu U-II br. 70/10, od 10. marta 2011. godine, kojim se ne prihvata inicijativa za pokretanje postupka za ocjenu ustavnosti i zakonitosti Pravilnika o utvrđivanju unutrašnje organizacije i sistematizacije radnih mjesta Društva sa ograničenom odgovornošću »SAGA CG«, iz Podgorice, broj 152, koji je donio izvršni direktor 23. novembra 2010. godine;
- Rješenje u predmetu U-II br. 41/10, od 23. juna 2011. godine, kojim se ne prihvata inicijativa za ocjenu ustavnosti i zakonitosti Odluke o visini naknade za rad advokata za odbrane po službenoj dužnosti ("Službeni list Crne Gore", br. 20/10), koju je donio Upravni odbor Advokatske komore Crne Gore;
- Rješenje u predmetu U.br. 24/08, od 13. oktobra 2011. godine, kojim se ne prihvata inicijativa za pokretanje postupka za ocjenu ustavnosti i zakonitosti Statuta Društva sa ograničenom odgovornošću "Budva Holding" Budva ("Službeni list opštine Budva", br. 1/08, 2/08, 10/08, 2/09 i 3/09 i "Službeni list Crne Gore – opštinski propisi", br. 20/10) i odbacuje inicijativa za pokretanje postupka za ocjenu ustavnosti i zakonitosti Odluke o osnivanju Društva sa ograničenom odgovornošću "Budva Holding" Budva ("Službeni list opštine Budva", br. 1/08);
- Rješenje u predmetu U-II br. 47/10, od 13. oktobra 2011. godine, kojim se pokreće postupak za ocjenu ustavnosti i zakonitosti Kolektivnog ugovora Javnog preduzeća Radio i Televizija Crne Gore, br.01-1379, od 9. aprila 2010.godine, koji su zaključili Savjet RTCG, generalni direktor i reprezentativna sindikalna organizacija JPRTCG i člana 17 Pravilnika o sistematizaciji radnih mjesta Javnog preduzeća Radio i Televizija Crne Gore, koji je donio Savjet RTCG,na sjednici od 9. aprila. 2010. godine;
- Rješenje u predmetu U-II br. 38/10, od 10. novembra 2011. godine, kojim se pokreće postupak za ocjenu ustavnosti i zakonitosti odredbe člana 2 Odluke o izmjenama i dopunama sistematizacije radnih mjesta, koju je donio Odbor direktora Željezare Nikšić A.D. Nikšić, na sjednici od 20. jula 2009. godine i
- Rješenje u predmetu U-II br. 9/11, od 8. decembra 2011. godine, kojim se pokreće postupak za ocjenu ustavnosti i zakonitosti Granskog kolektivnog ugovora za trgovinu («Službeni list Republike Crne Gore«, br. 33/04), koji su zaključili Samostalni sindikat radnika trgovine i Odbor udruženja trgovine privredne komore Crne Gore.

U ostalim predmetima u kojima je Sud odlučivao donijeto je 30 rješenja o odbacivanju inicijativa iz procesnih razloga (odredba člana 149 stav 1 tačka 2 Ustava Crne Gore i čl. 28 i 33 Zakona o Ustavnom sudu) - *nenadležnost Suda za odlučivanje, međusobna saglasnost propisa*

iste pravne snage, akti vremenski ograničenog dejstva: temporalni akti, akti koji su prestali da važe prije pokretanja postupka pred Sudom, akti koji nijesu opšti pravni akti i dr.

2. Postupak za rješavanje sukoba nadležnosti

U postupku za rješavanje sukoba nadležnosti Ustavni sud je u 2011. godini riješio 5 predmeta. U jednom predmetu donio je rješenje o obustavljanju postupka, jer je podnosilac obavijestio Sud da povlači predlog za odlučivanje⁷. U 4 predmeta donio je rješenja o odbacivanju predloga za rješavanje sukoba nadležnosti zbog nedostatka procesnih pretpostavki za vođenje postupka i odlučivanje⁸.

3. Postupak po ustavnoj žalbi

Ustavni sud je u toku 2011. godine, odlučujući u postupku po ustavnim žalbama riješio **475** predmeta.

U postupku odlučivanja po ustavnoj žalbi (Už-III) Ustavni sud je donio 253 odluke i 222 rješenja (ukupno 475), od kojih je **16** odluka o usvajanju ustavne žalbe⁹, **237** odluka o odbijanju ustavne žalbe, **219** rješenja o odbacivanju ustavne žalbe i **3** rješenja o obustavljanju postupka po ustavnoj žalbi.

Odluke kojima su usvojene ustavne žalbe odnose se na povredu prava na pravni lijek iz člana 20 Ustava, prava na ličnu slobodu iz člana 29 st. 1 i 2 Ustava, prava iz člana 30 st. 1 i 4, kojim se određuju dužina i trajanja pritvora, prava na pravično i javno suđenje iz člana 32 Ustava, prava na pretpostavku nevinosti iz člana 35 Ustava, prava na mirno uživanje imovine iz člana 58 Ustava.

Pored povreda ustavnih prava, utvrđene su i povrede prava garantovanih Evropskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i to: pravo iz člana 5 st.1 i 3, pravo iz člana 6 stav 1 i pravo iz člana 1 Protokola broj 1 uz Konvenciju.

⁷ Rješenje U-V br. 2/10, od 22.09.2011. godine.

⁸ Rješenja: U-V br. 3/11, od 23. juna 2011. godine; U-V br. 1/11, od 24. marta 2011. godine; U-V br. 5/10, od 10. februara 2011. godine i U-V br. 2/11, od 12. maja 2011. godine.

⁹ Odluka Už-III br. 99/10, od 26.01.2011. godine („Sl.list Crne Gore“, br. 12/11); Už-III br. 28/09, od 10.02.2011. godine („Sl.list Crne Gore“, br. 12/11); Už-III br. 112/09, od 24.02.2011. godine („Sl.list Crne Gore“, br. 16/11); Už-III br. 135/10, od 24.02.2011. godine („Sl.list Crne Gore“, br. 16/11); Už-III br. 205/10, od 24.02.2011. godine („Sl.list Crne Gore“, br. 16/11); Už-III br. 25/10, od 24.02.2011. godine („Sl.list Crne Gore“, br. 16/11); Už-III br. 380/10, od 10.03.2011. godine („Sl.list Crne Gore“, br. 18/11); Už-III br. 128/09, od 10.03.2011. godine („Sl.list Crne Gore“, br. 19/11); Už-III br. 462/10, od 24.03.2011. godine („Sl.list Crne Gore“, br. 22/11); Už-III br. 348/11, od 20.06.2011. godine („Sl.list Crne Gore“, br. 30/11); Už-III br. 74/09, od 2.06.2011. godine („Sl.list Crne Gore“, br. 40/11); Už-III br. 533/10, od 12.07.2011. godine („Sl.list Crne Gore“, br. 40/11); Už-III br. 464/11, od 10.10.2011. godine („Sl.list Crne Gore“, br. 50/11); Už-III br. 291/11, od 10.11.2011. godine („Sl.list Crne Gore“, br. 63/11); Už-III br. 439/10, od 8.12.2011. godine („Sl.list Crne Gore“, br. 6/12); Už-III br. 155/10, od 8.12.2011. godine („Sl.list Crne Gore“, br. 6/12).

Odluke o usvajanju ustavnih žalbi odnose se na oblast građanskog prava (13) i oblast krivičnog prava (3).

U predmetima iz oblasti građanskog prava, podnosioci žalbe osporavali su odluke sudova zbog povrede prava na pristup sudu i prava na pravni lijek koja se štite odredbom člana 6 stav 1 Konvencije. U tim predmetima Ustavni sud je utvrdio povredu jer je Vrhovni sud Crne Gore dopuštenost revizije zasnivao na pretjeranom formalizmu u tumačenju procesnih pretpostavki na štetu podnosilaca ustavnih žalbi. Ustvrdeno je, takođe, da je Vrhovni sud odlučujući o dopuštenosti revizije protiv presude Višeg suda pogrešno utvrdio činjenicu blagovremenosti revizije, odnosno pogrešno primijenio odredbu člana 397 stav 1 Zakona o parničnom postupku i time onemogućio podnosioca ustavne žalbe da ostvari pravo na djelotvoran pravni lijek.

Ustavni sud je ocijenio da je Viši sud, kod odlučivanja po žalbi, u konkretnom predmetu, povrijedio pravo na pravično suđenje i pravo na mirno uživanje imovine podnosioca ustavne žalbe, jer, nije pažljivo analizirao sprovedene dokaze, što je dovelo do proizvoljnosti kod utvrđivanja činjenica i primjene materijalnog prava.

Odlučujući o ustavnoj žalbi kojom je pokrenuto pitanje povrede prava na pravično suđenje sa aspekta nepristrasnosti suđenja iz člana 32 Ustava i člana 6 stav 1 Evropske konvencije Ustavni sud je utvrdio povredu tog prava. Sud je ocijenio da činjenica, da je sudija koji je u istom predmetu učestvovao u postupcima povodom žalbe i u postupku povodom revizije u ponovljenom postupku stvorila situaciju koja može da postakne legitimne sumnje u pogledu nepristrasnosti konkretnog sudije i dovesti u pitanje princip nepristrasnosti suda.

U predmetima iz oblasti krivičnog prava, u kojima su usvojene ustavne žalbe i ukinuta rješenja Višeg i Apelacionog suda i predmeti vraćeni na ponovni postupak, Ustavni sud je ocijenio da su sudovi, u konkretnim slučajevima, primjenjujući mjeru pritvora kao jedino prikladno obezbjeđenje prisustva podnosilaca ustavnih žalbi u krivičnom postupku, ne ocjenjujući pri tome, nužnost i primjerenost pritvaranja, povrijedili lična prava i slobode podnosilaca ustavne žalbe. Sudovi su bili dužni u tim slučajevima, primjenom načela srazmjernosti da ocijene da li je pritvor jedina mjera koja obezbjeđuje prisustvo podnosilaca ustavnih žalbi u krivičnom postupku, ili se njihovo prisustvo može obezbijediti blažom mjerom. Ustavni sud je, takođe, ocijenio da je u postupku odlučivanja o produženju pritvora podnosiocu ustavne žalbe, navodima „*izvjesnost da u narednom dijelu postupka bude osuđen za teška krivična djela koja mu se stavljaju na teret*“, povrijeđena pretpostavka nevinosti, zajemčena članom 35 Ustava i članom 6 stav 2 Evropske konvencije, jer termin „izvjesnost“ znači blažu sigurnost, a ne vjerovatnoću. U jednom od navedenih slučajeva, Ustavni sud je ocijenio da su nadležni sudovi propustili da preciznije i konkretnije obrazlože na čemu zasnivaju svoje zaključke da bi puštanje na slobodu podnosilaca ustavne žalbe dovelo do ozbiljnije prijetnje javnom redu i miru, jer osim što navode da su podnosioci ustavne žalbe bile javne ličnosti, ne iznose druge okolnosti koje bi bile indikativne za ocjenu postojanja navedenog pritvorskog osnova, što nije dovoljno da zadovolji standarde iz člana 5 stav 1 tačka c Evropske konvencije.

Pored toga, Ustavni sud je ocijenio da je podnosiocu ustavne žalbe povrijeđeno Ustavom garantovano pravo, iz odredbe člana 30 stav 3 Ustava Crne Gore i člana 5 stav 4 Evropske konvencije, jer Viši sud žalbu, rješenje o pritvoru i ostale spise predmeta podnosioca ustavne žalbe, nije odmah dostavio Apelacionom sudu, iako ustavne i zakonske odredbe upućuju da su sudovi dužni da hitno odluče o zakonitosti lišenja slobode, odnosno u roku od 48 časova.

Procenat usvojenih ustavnih žalbi je 3,78% u odnosu na ukupan broj razmatranih ustavnih žalbi.

Odluke kojima su odbijene ustavne žalbe odnose se na oblast građanskog prava **(196)**, na oblast upravnog prava **(23)**, na oblast krivičnog prava **(15)**, i na prekršajni postupak **(1)**.

U predmetima u kojima je Sud donio odluke o odbijanju ustavnih žalbi kao neosnovanih, iz oblasti **građanskog, krivičnog i upravnog prava**, podnosioci ustavnih žalbi su najčešće ukazivali na povrede sledećih ustavnih prava i sloboda:

- Načela zabrane diskriminacije, iz člana 8
- prava na jednakost pred zakonom, iz člana 17
- prava na jednaku zaštitu prava i sloboda, iz člana 19
- prava na pravni lijek, iz člana 20
- prava na dostojanstvo i nepovredivost ličnosti, iz člana 28
- prava na pravično i javno suđenje, iz člana 32
- prava na svojinu, iz člana 58
- prava na rad, iz člana 62
- prava zaposlenih, iz člana 64
- načela zakonitosti pojedinačnih akata, iz člana 148

Pored povrede ustavnih prava, podnosioci ustavnih žalbi su ukazivali i na povrede prava iz člana 3, člana 5 st. 3 i 4, člana 6 stav 1, čl. 11, 14 i 17 Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i člana 1 Protokola br. 1 uz Konvenciju.

Ustavni sud je donio 222 rješenja u postupku po ustavnoj žalbi od kojih 219 rješenja o odbacivanju ustavnih žalbi i tri rješenja o obustavljanju postupka.

Na osnovu odredaba čl. 28 i 33 Zakona o Ustavnom sudu Crne Gore («Službeni list Crne Gore», br. 64/08), ustavne žalbe su odbacivane iz sljedećih razloga: **nedopuštenosti ustavne žalbe** (npr. jer se osporenim aktima ne odlučuje o pravima i obavezama podnosilaca – razni akti državnih organa, procesna rješenja kojima se upravlja postupkom, a ne rješava se postupak, zbog nedostatka aktivne legitimacije i dr.); **neblagovremenosti ustavne žalbe**, jer nije podnijeta u zakonom propisanom roku; **nenadležnosti Ustavnog suda**, jer ustavnom žalbom nije tražena zaštita Ustavom zajemčenog prava i slobode; **neurednosti i nepotpunosti ustavne žalbe**, jer ne sadrži sve podatke i dokaze propisane članom 51 Zakona o Ustavnom sudu.

Ustavnim žalbama izjavljenim u ovom periodu najčešće su osporavani pojedinačni akti sudova (presude i rješenja Vrhovnog, Apelacionog, Upravnog kao i viših i osnovnih sudova) i manji broj akata državne uprave – ministarstava.

IV

METODI I OBLICI RADA USTAVNOG SUDA

Rad Ustavnog suda u izvještajnom periodu odvijao se kroz odgovarajuće oblike rada i to: sjednice (redovne i radne), stručne sastanke i radna tijela Suda.

Redovne sjednice Suda održavane su, po pravilu, dva puta mjesečno. Na 21 redovnoj sjednici, koliko ih je održano u 2011. godini, Sud je odlučivao o pitanjima iz svoje nadležnosti i riješio 575 predmeta.

Radne sjednice Ustavnog suda se prema odredbama člana 21 Poslovnika održavaju radi razmatranja i odlučivanja o pitanjima sadržanim u odredbi člana 17 stav 2 Poslovnika i održavaju se prema potrebi. Sud je na radnim sjednicama, pored opštih i pojedinačnih akata navedenih u poglavlju II ovog pregleda, razmatrao i odlučivao o:

- Izvještaju o radu Ustavnog suda za 2010. godinu;
- planu rada i održavanju redovnih sjednica Suda;
- postavljenju ustavno-sudskih savjetnika;
- zaradama ustavno-sudskih savjetnika;
- imenovanje komisija i radnih tijela Suda;
- izvršenju budžeta Ustavnog suda za 2010. godinu i
- Predlogu programskog budžeta Ustavnog suda za 2012. godinu i odredio oficira za vezu sa Venecijanskom komisijom.

Na radnim sjednicama u protekloj godini odlučivano je o zahtjevima zaposlenih u Službi Suda, o učešću sudija i savjetnika Suda na savjetovanjima, stručnim seminarima i međunarodnim skupovima i drugim pitanjima.

Stručni sastanci sudija se prema odredbi člana 22 Poslovnika održavaju radi vođenja rasprave s ciljem prethodnog zauzimanja stavova o pravnim pitanjima važnim za ustavnosudsko odlučivanje i rasprave o referatima i predlogu odluka i rješenja dostavljenih predsjedniku i sudijama, po predloženom dnevnom redu, kao i vođenje rasprava o pravnim stavovima.

U 2011. godini, Sud je održao 21 stručni sastanak, na kojima se raspravljalo o referatima, predlozima odluka i rješenja prije održavanja redovne sjednice, kao i zauzimali odgovarajući pravni stavovi.

Radna tijela Ustavnog suda

- Redakciona komisija -

U toku 2011. godine, Redakciona komisija je održala 21 sjednicu, na kojima je razmatrala i utvrdila konačan tekst odluka i rješenja usvojenih na sjednicama Suda.

Redakciona komisija je razmatrala i utvrdila konačan tekst za 574 odluke i rješenja koja je Ustavni sud donio u postupcima normativne nadležnosti i u postupcima po ustavnoj žalbi. Od ukupnog broja razmatranih akata Komisija je utvrdila konačan tekst za 305 rješenja i 270 odluka.

U odnosu na broj usvojenih akata koje je razmatrala Redakciona komisija u 2011. godini, taj broj je u izvještajnom periodu uvećan za 16,4%, u odnosu na prethodnu godinu.

Redakciona komisija je, polazeći od djelokruga svoga rada, utvrđenog odredbom člana 23 Poslovnika Ustavnog suda, prilikom utvrđivanja konačnog teksta odluka i rješenja vodila računa o sadržinskom ujednačavanju metodologije izrade odluka i rješenja Ustavnog suda.

- Komisija za ostvarivanje ustavnosti i zakonitosti –

Djelokrug rada ove komisije propisan je odredbom člana 24 Poslovnika Ustavnog suda.

Komisija za ostvarivanje ustavnosti i zakonitosti prati i proučava pojave od interesa za ostvarivanje ustavnosti i zakonitosti i zaštitu ljudskih prava i sloboda, a naročito pitanja i pojave koja se kao sporna postave u postupku pred Ustavnim sudom i u vezi sa tim daje predloge i mišljenja Ustavnom sudu radi razmatranja i zauzimanja stavova; priprema obavještenja za Skupštinu Crne Gore o uočenim pojavama o neustavnosti i nezakonitosti i obavlja druge poslove koje joj povjeri Ustavni sud.

Komisija je na zahtjev Suda pripremila, razmotrila i predložila Sudu mišljenje, sugestije i predlog na Nacrt amandmana I-XV na Ustav Crne Gore, koji su dati na javnu raspravu, u dijelu koji se odnosi na Ustavni sud.

- Druga radna tijela Suda i povremene komisije -

Komisija za ispitivanje procesnih pretpostavki u postupku odlučivanja o ustavnim žalbama obrazovana je 1. februara 2011. godine, sa zadatkom da u prethodnom postupku ispituje ispunjenost procesnih pretpostavki za odlučivanje Suda po ustavnim žalbama i da predlaže donošenje rješenja o odbacivanju i obustavi postupka u slučaju da ne postoje procesne pretpostavke za odlučivanje o ustavnoj žalbi.

Polazeći od činjenice da je u izvještajnom periodu u odnosu na ukupan broj izjavljenih ustavnih žalbi i dalje veliki broj ustavnih žalbi koje su odbacivane iz procesnih razloga, može se zaključiti da je Komisija imala veliki broj predmete u radu i u potpunosti opravdala razloge zbog kojih je formirana i značajno doprinijela efikasnijem radu Suda.

Vijeće za odlučivanje o pritvorskim predmetima obrazovano je na sjednici Suda od 13. aprila 2011. godine, sa zadatkom da nakon proučavanja ustavne žalbe, koja je izjavljena zbog povrede prava na pritvor, pripremi predlog odluke ili rješenja radi razmatranja i odlučivanja na sjednici Suda. Kako se radi o predmetima koji imaju prioritet u razmatranju i odlučivanju, Vijeće je razmotrilo i pripremila predlog odluka za 5 ustavnih žalbi, kojima je osporavana povreda prava na lišenje slobode.

Komisija za popis imovine i obaveza obrazovana je radi utvrđivanja stanja imovine i obaveza sa stanjem na dan 31. decembar 2011.godine.

JAVNOST RADA USTAVNOG SUDA

Javnost rada Ustavnog suda, saglasno Ustavu, Zakonu i Poslovniku ostvaruje se naročito, obavještavanjem predstavnika sredstava javnog informisanja o održavanju sjednica i javnih rasprava; objavljivanjem odluka u „Službenom listu Crne Gore“; objavljivanjem dnevnog reda, vremena održavanja sjednice Ustavnog suda, javne rasprave, odluka, ustavnosudske prakse i drugih važnih podataka za rad Ustavnog suda na internet stranici Ustavnog suda; izdavanjem biltena – zbirke sudskih odluka, koji Ustavni sud izdaje za svaku godinu, prisustvom akreditovanih predstavnika sredstava javnog informisanja sjednicama Ustavnog suda; održavanjem, po potrebi, konferencije za štampu sa predstavnicima sredstava javnog informisanja o radu Ustavnog suda.

Redovna saradnja sa predstavnicima sredstava javnog informisanja doprinosila je blagovremenom i redovnom prezentiranju rada Suda, posebno o ustavno-pravnim pitanjima koja su po svojoj prirodi od šireg društvenog interesa. Dnevni listovi „Pobjeda“, „Dan“ i „Vijesti“ uglavnom su redovno obavještavali o radu Ustavnog suda, dok su pojedini dnevni listovi, novinske agencije i elektronski mediji pratili rad Suda povremeno. Izvještavanje medija uglavnom je doprinosilo objektivnom informisanju o radu Ustavnog suda.

Akreditovani predstavnici sredstava javnog informisanja redovno su obavještavani o vremenu održavanja i dnevnom redu redovnih sjednica, dostavljanjem dnevnog reda i neposrednim kontaktom generalnog sekretara sa tim predstavnicima.

U 2011. godini, nastavljeno je održavanje zvanične prezentacije Ustavnog suda na web stranici, ali sa određenim poteškoćama. Na web sajtu Suda postavljeni su osnovni podaci o Ustavnom sudu (položaj, nadležnost, sastav, organizacija, postupak pred Ustavnim sudom), propisi o Ustavnom sudu, Uputstvo za popunjavanje ustavne žalbe sa obrascem ustavne žalbe, Odluka o radnom vremenu u Ustavnom sudu, Odluka o prijemu stranaka, aktuelne vijesti o aktivnostima Suda o ostvarivanju međunarodno-pravne saradnje i drugim aktivnostima, saopštenja o redovnim sjednicama i odlukama donijetim na tim sjednicama, saradnji sa drugim ustavnim sudovima i međunarodnim organizacijama.

Međutim, rad na inoviranju i osavremenjavanju web sajta nije završen, prije svega zbog ograničenih finansijskih sredstava i nedostatka stručnog kadra iz te oblasti. Zbog toga, Sud i dalje nije u mogućnosti da kontinuirano objavljuje sve odluke na web stranici.

Rad po zahtjevima za slobodan pristup informacijama i uvid u spise predmeta

Saglasno Zakonu o slobodnom pristupu informacijama, Sud je tokom 2011. godine, odgovarao na zahtjeve pravnih i fizičkih lica koji su se odnosili na informacije o radu Ustavnog suda.

Pored toga, saglasno odredbi člana 20 Zakona o Ustavnom sudu, Sudu su se obraćali učesnici u postupku i druga zainteresovana lica na osnovu pisanog zahtjeva za uvid u spise ustavnosudskih predmeta i prepis tih spisa.

Bilten

U ovom periodu je pripremljen i štampan Bilten Ustavnog suda, koji sadrži zbirku sudskih odluka. Bilten je sačinjen u dva dijela. Prvi dio sadrži zbirku sudskih odluka iz ustavnosudske nadležnosti. Drugi dio odnosi se na odluke i rješenja u postupku po ustavnoj žalbi.

Izdavanje biltena, kao posebne publikacije, takođe je jedan od načina ostvarivanja principa javnosti rada i približavanja domaćoj i međunarodnoj javnosti ustavnosudske prakse.

VI

STRUČNO USAVRŠAVANJE

Ustavni sud je u 2011. godini, nastavio da, u skladu sa mogućnostima, obezbjeđuje saradnju sa renomiranim institucijama i ekspertima drugih zemalja, koji su svoja znanja i iskustva prenijeli sudijama i savjetnicima Suda.

Tokom 2011. godine, Ustavni sud je posjetila prof.dr Jasna Omejec predsjednica Ustavnog suda Hrvatske, kao međunarodni ekspert za analizu i podnošenje izvještaja o primjeni i efikasnosti ustavne žalbe u Crnoj Gori, u smislu člana 13 Konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Ostalo:

- Seminaru na temu „Ostvarivanje ljudskih prava pred institucijama pravosudnog sistema u Crnoj Gori“, „Pristup pravdi i djelotvorni pravni lijek – pravo na ustavnu žalbu međunarodni standardi i regionalna iskustva“ u organizaciji Centra za demokratiju i ljudska prava, prisustvovali su sudije, generalni sekretar i savjetnici Suda. Seminar je održan u Bečićima 16. i 17. maja 2011. godine.

- Sudija ovog suda prisustvovao je Regionalnoj konferenciji sudija za izbjegličko pravo, organizovano u saradnji sa Ministarstvom pravde u Sarajevu – Bosna i Hercegovina, oktobra 2011. godine.

VII

MEĐUNARODNO PRAVNA SARADNJA

Intenzivna međunarodno-pravna saradnja Suda u 2011. godini, sa drugim ustavnim sudovima i drugim sudovima koji vrše funkciju ustavnih sudova, međunarodnim institucijama i organizacijama (naročito sa Savjetom Evrope, odnosno Venecijanskom komisijom i sa Misijom OSCE-a u Crnoj Gori), doprinijela je razmjeni iskustava o ustavno-sudskoj praksi u vršenju kontrole ustavnosti i zakonitosti i zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Saradnja sa međunarodnim institucijama i organizacijama

1. Delegacija Ustavnog suda Crne Gore učestvovala je na Drugom kongresu Svjetske konferencije ustavnih sudova, koji se održao u Rio de Janeiru, u periodu od 16-18. januara 2011.godine, u organizaciji Venecijanske komisije i Vrhovnog suda Brazila, na temu: „Podjela vlasti i nezavisnost ustavnih sudova i ekvivalentnih tijela”.

Na Kongresu je zaključeno da je nemoguće zamisliti nezavisnost ustavnih sudova bez djelotvornog sprovođenja nezavisnosti sudova kao institucija, njihovih sudija i procedura pred sudovima. Međutim, istaknuto je da se razlike u pravnim sistemima i pravnim kulturama, posebno kada je u pitanju tumačenje ustava, moraju poštovati. Poseban akcent je stavljen na finansijsku nezavisnost ustavnih sudova, kao i potrebu da se nezavisnost ustavnih sudova propiše direktno ustavom. Na Kongresu je razmatran Nacrt Statuta Svjetske konferencije ustavnih sudova, koji će bit uzmijenjen i dopunjen u skladu sa komentarima i primjedbama pojedinih država i dostavljen svim ustavnim sudovima radi daljeg razmatranja.

2. Predsjednik Ustavnog suda prisustvovao je 28. januara 2011. godine, svečanoj sjednici povodom početka nove sudske godine Evropskog suda za ljudska prava u Strazburu i seminaru na temu: „Koje su granice evolutivnog tumačenja Konvencije ?” Tom događaju su prisustvovala delegacije mnogih evropskih ustavnih i vrhovnih sudova, kao i drugi visoki zvaničnici i priznati svjetski eksperti iz oblasti zaštite ljudskih prava i osnovnih sloboda. Tim povodom promovisana je i knjiga „Savjest Evrope – 50 godina Evropskog suda za ljudska prava”.

3. Predstavnici Ustavnog suda Crne Gore učestvovali su na XV Kongresu Konferencije evropskih ustavnih sudova, u periodu od 23 – 27. maja 2011. godine, u Bukureštu, u organizaciji Ustavnog suda Rumunije, na kojem je razmatrano više tema: Odnos ustavnog suda sa parlamentom i vladom, rješavanje sporova od strane ustavnog suda i postupanje po odlukama ustavnog suda.

4. Na poziv Venecijanske komisije, ustavnosudski savjetnici prisustvovali su 10-om zasjedanju Zajedničkog Savjeta ustavnog pravosuđa, koji je održan 30. juna i 1. jula 2011. godine, u Ustavnom sudu Turske, u Ankari, na temu: "Uslov anonimnosti u objavljivanju sudskih odluka".

5. Predsjednik Ustavnog suda i sudija prisustvovali su XIII Internacionalnom Kongresu evropskog i komparativnog prava. Kongres je održan u Regensburgu 1. i 2. jula 2011. godine, na temu: Razvoj osnovnih ljudskih prava i pravnih pravila u dosadašnjoj sudskoj praksi – dosadašnji razvoj i uticaj ECHR (Evropskog suda za ljudska prava) i Povelje o osnovnim pravima Evropske unije i Državni suverenitet ograničen multinacionalnim integracijama – sudska i pravna perspektiva država članica i drugih zemalja.

6. Predstavnici Ustavnog suda učestvovali su, na međunarodnoj konferenciji "Klasični i moderni trendovi u ocjeni ustavnosti", koja je održana 29. i 30. jula 2011. godine, u Sofiji, povodom obilježavanja 20 godina postojanja Ustavnog suda Republike Bugarske.

7. Na poziv predsjednika Ustavnog suda Letonije, predsjednik i sudija Ustavnog suda učestvovali su u radu Internacionalne Konferencije na temu: „Uloga Ustavnog suda u zaštiti ustavnih vrijednosti”, koja je održana u Rigi – 29 i 30. septembra 2011. godine. Konferencija je organizovana u saradnji sa Venecijanskom komisijom povodom XV godina postojanja Ustavnog suda Letonije. Učesnici konferencije su bili vodeći pravni stručnjaci Litvanije, eksperti Venecijanske komisije kao i predsjednici i sudije ustavnih sudova.

8. Predstavnici Ustavnog suda učestvovali su na Drugoj svečanoj inauguraciji II. Sudske godine Ustavnog suda Republike Kosovo, održanoj u Prištini 20. oktobra 2011. godine. U okviru posjete, delegacija je imala susret i sa predsjednicom Republike Kosovo gospođom Atifete Jahjaga.

9. Predsjednik Ustavnog suda Crne Gore, na poziv predsjednika Ustavnog suda Ruske Federacije, boravio je u Moskvi i San Petesburgu od 26. - 31. oktobra 2011. godine, povodom 20. godina Ustavnog suda Ruske Federacije.

Tim povodom, u San Petesburgu održala se Međunarodna konferencija na temu: „Ustavno razmatranje: doktrina i praksa”. Predsjednik Ustavnog suda imao je izlaganje na temu: „Ustavno sudstvo-izazovi savremenog doba i Ustavni sud Crne Gore”. U okviru posjete, predsjednik ustavnih sudova je u Kremlju-Moskva primio Predsjednik Ruske Federacije Dmitry Medvedev.

Posjete drugih ustavnih sudova i organizacija

1. Delegacija Ustavnog suda Bosne i Hercegovine boravila je u radnoj i službeno posjeti Ustavnom sudu Crne Gore, maja 2011. godine.

Tokom posjete razmijenjena su iskustva o organizaciji i problemima u ostvarivanju ustavnosudskih nadležnosti u ovim državama, s posebnim akcentom na zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda kroz institut ustavne žalbe (apelacije). Takođe, razmatrana je tema Zaštita prava na slobodu i bezbjednost ličnosti (član 5 Evropske konvencije) i prava na suđenje u razumnom roku (član 6 stav 1 Konvencije).

2. Delegacija Ustavnog suda Republike Hrvatske na poziv predsjednika prof.dr Milana Markovića, boravili je u zvaničnoj posjeti Ustavnom sudu Crne Gore, juna 2011. godine. Tokom posjete razmijenjena su iskustva o organizaciji i problemima u ostvarivanju ustavnosudskih nadležnosti u ovim državama i održana tematska sjednica o ustavnoj žalbi. U namjeri da se unaprijede bilateralni odnosi između dva suda, potpisan je Protokol o saradnji, koji predviđa održavanje konsultacija radi ostvarivanja i razvijanja saradnje u cilju unaprjeđenja ustavnopravne teorije i prakse, putem organizovanja stručnih i naučnih skupova, odgovarajuće obuke i sticanja praktičnih znanja; izdavanja naučnih i stručnih publikacija; praćenja ustavne prakse EU u kontekstu evropskih integracija i drugih pitanja od zajedničkog interesa.

3. Direktor regionalnog programa "Vladavina prava" njemačke fondacije "Konrad Adenauer" g-din Thorsten Geissler, i g-đa Sanija Šljivčanin, koordinator Fondacije, su u okviru realizacije posebnog programa, iz oblasti vladavine prava, boravili u Ustavnom sudu, 1.novembra 2011.godine. Tom prilikom predstavnici Suda su upoznati sa Programom rada Fondacije koji je usmjeren na pet oblasti u kojima je potreba za reformama naročito izražena: ustavno pravo i ustavno sudstvo, procesno pravo, zaštita ljudskih i manjinskih prava i unaprjeđenje nezavisnosti i efikasnosti sudstva.

Program je koncipiran na regionalnoj osnovi i, osim Crne Gore, obuhvata Bosnu i Hercegovinu, Bugarsku, Rumuniju, Hrvatsku, Srbiju, i Makedoniju, sa ciljem podrške u izgradnji i jačanju efikasnog pravnog poretka u navedenim državama i realizuje se kroz različite aktivnosti - seminare, konferencije, stručnu obuku, publikacije i savjetovanja, kojima Fondacija želi da doprinese razvoju i učvršćivanju efikasnog pravnog poretka.

Tokom razgovora izraženo je obostrano zadovoljstvo susretom i uključivanjem Ustavnog suda u projekat razvoja i učvršćivanju efikasnog pravnog poretka u državama obuhvaćenim Programom, Fondacije „Konrad Adenauer“, kao uslova pristupanja Evropskoj uniji.

Razmijenjena su i iskustva o organizaciji i problemima u ostvarivanju ustavnosudskih nadležnosti, s posebnim akcentom na zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda kroz institut ustavne žalbe, kao i mogući vidovi saradnje koji se mogu ostvariti u okviru Programa.

3. Predsjednik i sudije Ustavnog suda susreli su se 17. novembra 2011. godine, sa članovima ekspertske misije Venecijanske komisije, Evropske komisije i zemalja članica Evropske unije, povodom razmatranja Nacrta Amandmana na Ustav Crne Gore. Ustavni sud je upoznao predstavnike ekspertske misije sa primjedbama Suda na Nacrt Amandmana, naročito u dijelu koji se odnosi na predloženi model izbora, odnosno imenovanja sudija Ustavnog suda, koji su dostavljeni Odboru za ustavna pitanja i zakonodavstvo Skupštine Crne Gore.

VIII Zaključne ocjene

U 2011. godini nastavljen je dalji rast ustavnosudskih predmeta po ustavnim žalbama, dok se broj predmeta iz oblasti normativne kontrole i rješavanja sukoba nadležnosti kretao na nivou prethodnih godina.

U predmetima iz oblasti normativne kontrole Ustavni sud je uglavnom postupao po inicijativama građana, a u manjem broju po predlozima ovlašćenih predlagača. Ustavni sud je u svojim odlukama najčešće utvrđivao neustavnost i nezakonitost podzakonskih akata, koji su donijeti u izvršavanju zakona i akata lokalne samouprave.

Analizirajući praksu Ustavnog suda u izvještajnom periodu u odnosu na prethodne godine evidentno je da se povećava broj ustavnih žalbi, odnosno broj žalbi kojima se odlučuje u meritumu, a smanjuje broj žalbi koje se odbacuju iz procesnih razloga.

Međutim, i dalje veliki broj ustavnih žalbi se odbacuje zbog njihove nedopuštenosti. To ukazuje na problem onih koji ih podnose, jer i pored dosadašnje prekse Ustavnog suda i dalje se ne shvata suština i svrha ustavne žalbe, kao posebnog pravnog sredstva. Ustavne žalbe su u sadržajnom smislu pisane kao da je riječ o sudskoj žalbi, odnosno o vanrednim pravnim sredstvima, odnosno bez stručne i argumentovane elaboracije povrede konkretnog ljudskog prava i slobode, iako su najčešće izjavljivane preko advokata.

Pored toga, veliki broj stranaka izjavljuje ustavnu žalbu i onda kada one stvarno nemaju nikakvog izgleda za uspjeh, jer ne postoji obaveza plaćanja takse za podnošenje ustavne žalbe.

Analiza odluka Ustavnog suda po ustavnim žalbama u meritumu ukazuje da Ustavni sud u svojim odlukama prihvata evropske pravne standarde i svoje odluke obrazlaže kako sa aspekta ustavnih prava, tako i prava Evropske konvencije, odnosno u svojim obrazloženjima primjenjuje relevantnu praksu Evropskog suda za ljudska prava.

Podaci sadržani u ovom pregledu daju realne pokazatelje za ocjenu rada i stepen opterećenosti Ustavnog suda. I pored velikog broja neriješenih predmeta, nesporno su postignuti značajni rezultati, polazeći od činjenice da je Sud razmatrao i konačno riješio 574 predmeta, što predstavlja povećanje za 16% u odnosu na broj riješenih predmeta u 2010. godini.

U okviru ograničenih budžetskih sredstava i nedovoljnog broja stručnog kadra, Ustavni sud je nastojao da u ovom periodu obezbijedi efikasniji rad, pored ostalog i uvođenjem prekovremenog rada.

U radu i odlučivanju Ustavnog suda u izvještajnom periodu Sud je radio u punom sudijskom sastavu od 7 sudija, koji je propisan Ustavom.

Stručne poslove obrade svih ustavnosudskih predmeta obavljalo je šest ustavnosudskih savjetnika i savjetnik predsjednika Suda. U ovom periodu, na izradi predmeta iz oblasti normativne kontrole učestvovao je i generalni sekretar Suda.

Može se zaključiti da, u odnosu na broj predmeta u radu i dalju tendenciju rasta predmeta i u 2012. godini, broj zaposlenih, naročito stručnog kadra, ne odgovara stvarnim potrebama Suda i da odstupa od standarda u stručnim službama drugih ustavnih sudova. Prema tim standardima na svakog sudiju Ustavnog suda trebalo bi biti najmanje dva savjetnika, koja se isključivo bave ustavnosudskim predmetima, što bi u odnosu na sadašnjih sedam sudija bilo najmanje 14 savjetnika. Broj zaposlenih u Stručnoj službi je neznatno povećan u odnosu na dotadašnji broj - za jednog ustavnosudskog savjetnika. Napominjemo da je Pravilnikom o organizaciji i sistematizaciji Službe Ustavnog suda predviđeno 39 radnih mjesta, od kojih je popunjeno samo 19.

Nedovoljna materijalna sredstva, nedostatak kadra, neodgovarajući uslovi za smještaj ustavnosudskih predmeta i arhivske građe, neadekvatan radni prostor, imajući u vidu prirodu i značaj poslova koji se obavljaju u Sudu, ukazuju na izuzetnu opterećenost rada Suda u izvještajnom periodu.

U cilju stvaranja uslova za unapređivanje rada, polazeći od dosadašnje prakse i iskustava ustavnih sudova iz regiona, smatramo neophodnim stvaranje normativnih pretpostavki za budžetsku samostalnost i efikasniji način rada i odlučivanja Ustavnog suda (vijeća).

Pored toga, neophodno je stvoriti uslove za povećanje broja zaposlenih, poboljšanje uslova rada i opremljenosti Suda. U tom smislu treba pojačati aktivnosti na uvođenju informacionog sistema Ustavnog suda u saradnji sa Ministarstvom za informaciono društvo. Implementacijom ovog projekta obezbijedilo bi se postavljanje baze sudske prakse i pretraživanje sudskih odluka po različitim kriterijumima, kao i održavanje elektronskih sjednica Suda.

PREDSJEDNIK
USTAVNOG SUDA CRNE GORE,
dr Milan Marković,s.r.